

OCAK HEKİMİ İÇİN REHBERLİK DENEMELERİ

BÖLÜM V : BULAŞICI HASTALIKLAR

Hazırlayan :
Dr. Servet Özgür
Halk Sağlığı Uzmanı

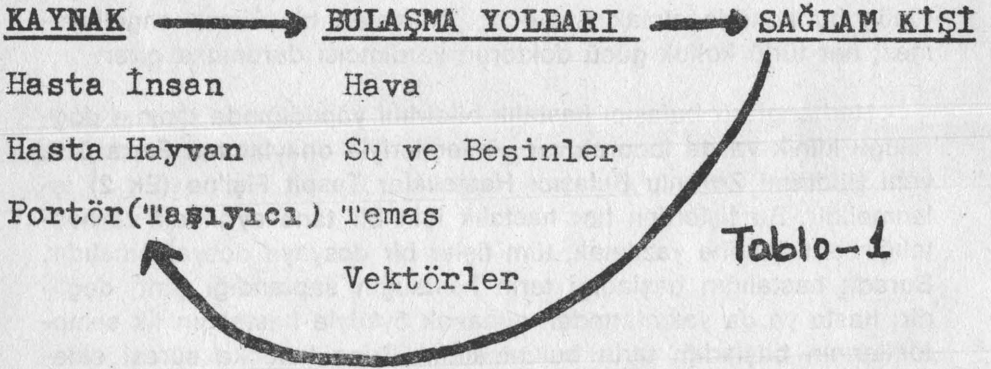
Koruyucu sağlık hizmetlerinin temelinde nüfus tespiti varsa, bundan sonraki ikinci basamakta da bulaşıcı hastalıklarla savaş vardır. Bulaşıcı hastalıklar, az gelişmiş ülkelerde en çok görülen, en çok öldüren, ve en çok sakat bırakan hastalıklardır. 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'na göre, yasanın 57. maddesinde belirtilen bildirim zorunlu bulaşıcı hastalıklardan birisi saptanırsa, (Ek-1) kim saptarsa saptasın-sağlık personeli olmayan her meslek ve gruptan vatandaştan üniversite hastanelerine kadar-hastanın yaşadığı yer sağlık örgütüne bölgemizde sağlık ocağımıza— bildirilmesi zorunluluğu vardır. Yerel sağlık örgütü de bölgesinde ve bölgesi dışında hastalığın yayılmasını önlemek için ivedilikle —gereğinde tüm diğer işleri bırakarak— her önlemi almak zorundadır. Sağlık örgütünün bu konuda almak isteyeceği önlemleri hiç kimse engelleyemez; her türlü kolluk gücü doktorun yardımcısı durumuna girer.

Herhangi bir bulaşıcı hastalık bildirim yapıldığında tanının doğruluğu klinik ya da laboratuvar yöntemleriyle onaylanırsa Form 016, yani Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar Tespit Fişi'ne (Ek 2) işlenmelidir. Bu fişlerden her hastalık için bir tane ayrılmalı ve hastalığın adı üzerine yazılmalı, tüm fişler bir dosyaya dosyalanmalıdır. Burada hastalığın başladığı tarih hastalığın saptandığı tarih değildir; hasta ya da yakınlarından alınacak öyküyle hastalığın ilk semptomlarının başladığı tarih bulunmalıdır. Buna kuluçka süresi eklenerek hastalığın alındığı tarih ve dolayısıyla kimlerden ya da nereden almış olabileceği bulunmaya çalışılmalıdır. Bu fiş hastalığın saptanış tarihine göre, kırmızı çizgilerle, aylara bölünürse, ilgili diğer fişlerin doldurulmasında kolaylık olur.

Tanısı kesinleştirilen bildirim zorunlu bir hastalık için ilk yapılacak iş bildirimdir. Bunlardan kolera, veba, bitle geçen tifüs, çiçek, sarı humma en hızlı araçlarla bildirilmelidir. Diğer bildirim zorunlu hastalıklar Form 015, yani Haftalık Bulaşıcı Hastalık Bildirme Fişi (Ek 3) ile haftalık olarak bir üst makama bildirilmelidir. Bunlar ay sonunda yaş grupları ve cinslere dağıtılmış olarak toplanarak Form

017, yani Bildirimi Zorunlu Hastalıklar Çizelgesi (Ek 4 ve Ek 5) ile yine bir üst makama bildirilmelidir. Burada ön yüzde vaka sayısı, arka yüzde ölüm sayısı bulunacaktır. Sosyalleştirilmiş bölgelerde, kişilerin tek tek bildirimini öngören bildirim fişleri kaldırılmıştır. Yalnız başka bölgelerde oturan ve Bölge Dışı Defteri'ne yazılarak muayene olan —dolayısıyla elimizde adresi bulunan— kişilerde bildirim zorunlu hastalık —klinik ya da laboratuvar— saptanmışsa, tam kimliğini ve adresini içeren bir yazı ile kendi bölgesi sağlık örgütüne bildirilmelidir. Bir ocakta çıkan bir bulaşıcı hastalık çevre sağlık örgütlerine de bildirilmeli ki onlar da uyanık bulunsunlar.

Form 016'yı doldurmak demek bulaşıcı hastalığın kişi, yer ve zaman yönünden durumunu saptamak demektir. Bunları yerleşme planı üzerine ya da köy ya da mahallelere göre yerleştirerek, yıllara ya da mevsimlere göre karşılaştırarak, yaş gruplarına ve cinslere göre ayırarak salgın olup olmadığını; varsa ne zaman başladığını, nasıl geliştiğini, kimleri tuttuğunu, ilk vakanın kim olduğunu, hastalık kaynağının ne olduğunu saptayıp «enfeksiyon zinciri»ni kırıcı önlemler almaya yönelebilirsiniz. Burada «enfeksiyon zinciri»nin anlamı şudur:

Bu zincir her hastalık için değişik yöntemlerle kırılır. Bunun için bulaşıcı ve bildirimi zorunlu hastalıklarla ilgili bilgilerimizi tazelemekte yarar vardır.

Meningokoksik menenjit için var olan anket formu da ancak ocak hekimi için yararlıdır, ileriye gönderilmesi anlamsızdır. Şüpheli ısırık için var olan form da tedaviyi izleyip, zamanında yapabilmemiz için gereklidir.

Bulaşıcı hastalıkların tümüne —olanaklı ise— laboratuvar yöntemleri ile tanı koyabilmek ve bu konuda ocaklara yardımcı olmak

üzere, belirli bölgelere bakan İl Halk Sağlığı Laboratuvarları kurulmuştur. Çalışmalarımızda bunlardan yararlanmaya bakmalıyız.

Sözlerime son vermeden, SSYB'nın istediği hastalığın bildirimini zorunlu kılabileceğini hatırlatmak isterim.

KAYNAKLAR

1. Dmirel, N., Gözenman, F., Yiğit, İ., Tuncay, L. Sağlık Mevzuatımız, 2. bs., İstanbul Filiz Kitabevi, 1969.
2. T.C. SSYB Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Uygulanan İstatistik Formları İle İlgili Açıklama, No. 355, Ankara, 1967.
3. T.C. SSYB Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirildiği Bölgelerde Hizmetin Yürütülmesi Hakkında Yönerge, No. 154, Ankara, 1965.
4. Fişek, N. H. «Epidemiyoloji Ders Notları,» (mimograf, H. Ü. Tıp Fakültesi Toplum Hekimliği, I. cilt, 2. bs. Ankara, 1970-1971).
5. Amerikan Halk Sağlığı Derneği, İnsanda Bulaşıcı Hastalıkların Kontrolü. Çev. Akyol, M., 9. bs., Ankara, T.C. SSYB Hıfzıssıhha Okulu Yayınları No. 11, 1963.

TOPLUM ve HEKİM

Cilt IV

Fiatı 250 TL.

EK - 1

BİLDİRİMİ ZORUNLU BULAŞICI HASTALIKLAR

- A) En Hızlı Araçla Uluslararası Bildirimi Tabii Olanlar
- Hummai Racia (Bitle Geçen)
  - Kolera
  - Veba
  - Lekeli Humma (Bitle Geçen Tifüs)
  - Çiçek
  - Sarı Humma
- B) Diğerleri
- Tifo
  - Paratifo
  - Difteri
  - Dizanteri (Amipli ve Basilli)
  - Meningokoksik Menenjit
  - Uyku Hastalığı
  - Lohusa Humması
  - Ruam
  - Kızıl ve Streptokok Anjini
  - Şarbon
  - Polio
  - Kızamık
  - Lepra
  - Şüpheli ısırık ve Kuduz
  - Sıtma
  - Trahom
  - Tuberküloz
  - Frengi
  - Bilharziaziz (Schistosomiasis)
  - Boğmaca
  - Epidemik Hepatit
  - Gıda Zehirlenmesi
  - Kalaazar
  - Tifüs (Pire ile geçen)

OCAK HEKİMİ İÇİN REHBERLİK DENEMELERİ

T.C.
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı
Form No: 016

BİLDİRİMİ ZORUNLU HASTALIKLAR TESBİT FİŞİ

Hekim Adı, Soyadı : _____

Sağlık Ocağı : _____

Hastalığı : _____

Hekimin İmzası : _____

Sıra No	Soyadı	A d ı	Baba adı	Doğum		C i s s e	Mesleği	T e s t i s		Bulaşıcı türü	Soyut türü	S e n e n e		G e n e r e l l e n i m y e r i		E v a d e r i		M u l t i p l i k	Hastalık Bilgisi					
				Tarhi	Yılı			Klinik	Lab.			Gün	Tarih	E v	Bunca	Sokak	E v No		A d ı	Soyadı	Mesleği			
1																								
2																								
3																								
4																								
5																								
6																								
7																								
8																								
9																								
10																								
11																								
12																								
13																								
14																								
15																								
16																								
17																								
18																								
19																								
20																								
21																								
22																								
23																								
24																								
25																								
26																								
27																								
28																								
29																								
30																								
31																								

Ek - 2

T. C.
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı
Form No. : 015

Bölge : .....
Ocak : .....
Hafta :

HAFTALIK BULAŞICI
HASTALIK BİLDİRME FİŞİ

...../...../..... ..../...../.....

Bulaşıcı Hastalığın Adı	Vak'a Sayısı			Ölen	Düşünceler
	Şüpheli	Kesin	Toplam		
Boğmaca					
Difteri					
Kızamık					
Kızıl ve Streptokok Anjini					
Kuduz					
Kuduz (Şüpheli Isırık)					
Şarbon					
Tifo ve Paratifolar					

D.M.O. Basım Müessesesi

Sağlık Ocağı Tabibi .....
Sağlık Müdürü .....

...../...../ 19.....
Mühür ve İmza

OCAK HEKİMİ İÇİN REHBERLİK DENEMELERİ

T.C.
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı
Form No.: 011
Sağlık Ocakı :
Sağlık Müdürlüğü :

BİLDİRİMİ ZORUNLU HASTALIKLAR ÇİZELGESİ

Vaka Sayısı

İl :
Yıl :
Ay :

Yaş Grupları			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	0	E														
		K														
2	1-4	E														
		K														
3	5-6	E														
		K														
4	7-14	E														
		K														
5	15-24	E														
		K														
6	25-44	E														
		K														
7	45-64	E														
		K														
8	65- +	E														
		K														
9	Toplam	E														
		K														
		E+K														

Ek - 4

BİLDİRİMİ ZORUNLU HASTALIKLAR ÇİZELGESİ

Ölüm sayısı

Yaş Grupları			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	0	E														
		K														
2	1-4	E														
		K														
3	5-6	E														
		K														
4	7-14	E														
		K														
5	15-24	E														
		K														
6	25-44	E														
		K														
7	45-64	E														
		K														
8	65- +	E														
		K														
9	Toplam	E														
		K														
		E+K														

Ocak Hekiminin Adı, Soyadı :
Sağlık Müdürlüğünün Adı, Soyadı :

İmza :

Ek - 5